

جاڭ لەي: ماڭگىلىك 24 جاس

شىنخۇا اگەنتتىگىنىڭ خەسپىدەن بەرگەن خابارى (ئىشلىشى چىن نو)، قاندىن باشقا شەردىڭ جالغۇداعان پىشامى الدىندا خالىق ساقشىسى جاڭ لەي قاتەردەن تايىسالماي، كەۋدە كەرىپ العا شىعەپ، اۋىر جاراالانسا دا قايراتتانا وكشەلەي قۇپ، سوغىندا بۇزاقنى تۇتقىنداۋ جولىندا قۇربان بولدى.

جاڭ لەي 2006 - جىلى 6 - ايدا جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىياسنا مۇشە بولعان، 2008 - جىلى 8 - ايدا قوعام حاۋىپسىزدىگى قىزمەت-نە قاتناسقان، كوزى تىرسىنىدە انخۇي ولكەسى وڭۇ قالاسى فانىچاڭ اۋداندىق قوعام حاۋپىسىزدىگى مەدەمەسى خىگشان ساقشى بولىمشەسىنىڭ خالىق ساقشىسى بولاتىن.

2010 - جىلى 7 - ايدىڭ 18 - كۇنى فانىچاڭ اۋدانى فانىپاڭ قالاشىى سانبۇان قىستاعى حىيان گرۇپپاسىندا لەلەۋلى قىلمىس-تىق سىتەر دەلوسى تۇىلادى، قىلمىسى كۇ-ماندىسى گاۋ XX ەكى ادامدى پىشاقتاپ ۇلتىرىپ قاشپ كەتەدى. اۋداندىق مەكە-مەنىڭ ارناۋلى دەلو گرۇپپاسىنىڭ ورنالاس-تىرۋى بويىنشا، جاڭ لەي مەن قىزمەتتەسى قىلمىسى كۇماندىسى جاسىرنىۋى مۇمكىن دەگەن ناۋلى ورمانعا باقىلاۋ جۇرگىزىپ، اڭدىپ وتىرادى. قورشائۇ 11 كۇنگە جالغاسا-دى، جاڭ لەي كۇنىنە 3 تە 4 ساعات قانا ۇيىقتاپ، ۇزدىكىسىز شاپقاسقا قاتناساىدى.

7 - ايدىڭ 29 - كۇنى تۇستەن كەيىن ساقشى جاق بۇقارانىڭ قىلمىسى كۇماندىسى سىياقتى بىرەۋدىڭ قورشاعان اۋماقتىڭ ماڭمى-دا جۇرگەندىگىن بايقاعان دەلو مالمەتتىن قا-بىلداي سالسسىمەن شاپقاسقا قاتىناسقان بارلىق خالىق ساقشىسى دەرەۋ شاپقاس ور-ىننا جايغاسىپ، وسى اۋماقتى ۇير - بىرلەپ ۇتىنىتىپ، اڭدىيدى، بوگەت قۇرادى. جاڭ لەي رىقتىلىقپەن شاپقاسقا سۇرانىپ، سانبۇان قىستاعىنىڭ ماڭىنا بارىپ اڭدۇدى ۇتىنىش ەتەدى، ول وسى اۋماقتىڭ جاۋاپ-تى خالىق ساقشىسى ەكەندىگىن، گاۋ XX

تىڭ جامدايىنا ۇيرشاما قاننى ەكەندىگىن ايتادى. ورنالاستىرۇ بويىنشا جاڭ لەي مەن 2 قىزمەتتە-سى گاۋ XXتىڭ نەمەردەلەس ۇنىسىنىڭ ۇينە با-راتىن جولدى تورۇلداپ وتىرادى. سول كۇنى كەشكى ساعات 10 مولشەرىندە اڭدىپ وتىرعان جولدا ۇەلوسىپىدە مىنگەن ۇيرەر ادام پايدا بولادى، جاڭ لەي دەرەۋ قول پىرچەكتوردىڭ كۇشتى جارىمەن ۇەلوسىپىدە مىنگەن ادامعا ۇتىسىرىپ، وسى ادامنىڭ قىلمىسى كۇماندىسى گاۋ XX ەكەندىگىن بايقايدى.

”توقتا!“ جاڭ لەي داۋىستاپ بۇيرىق بەرەدى، گاۋ XX داۋىستى ەستى سالا الدى-ما قاراي پارمەنپەن قاشا جونەلدى، جاڭ لەي مەن قىزمەتتەستەرى دەرەۋ قۇا جونەلدى. 100 مەتردەي جەرگە قۇپ بارغاندا، جاڭ لەي قىلمىسى كۇماندىسىن ۇەلوسىپىدەتەن سۇيرەپ تۇسىرەدى، گاۋ XX ۇستاپاي قارىسلاىپ، جانىنان تاستاماي الا جۇرگەن پىد-شاعىن جاڭ لەيدىڭ ارقاشنا سۇمىپ الادى. پىشاق كىرگەن سولك، جاڭ لەي جەرگە جىمىلادى، گاۋ XXتە دەرەۋ جانىنا-لاسىپ قۇتىلىپ، تاغى قاشا جونەلەدى. جاڭ لەي جامعايدى كورىپ، جاراقاتىنىڭ قاتتى اۋىرعانىنا شىداپ، ورنىنان تۇرۇپ قىزمەتتەستەرىمەن بىرگە سوغىنان قالماي قۇالادى ارى قىزمەتتەستەرىنە: مەن پىشاق ۇتىپ جارالاندىم، ونىڭ پىشامى بار ەكەن، - دەپ ەسكەرتەدى.

30 مەتردەي جەرگە دەيىن قۇالاعان سولك، جاڭ لەي جاراقاتى اۋىر بولغاندىقتان تاغى جىمىلىپ تۇسەدى. قالعان 2 خالىق ساقشىسى العا اتىلىپ بارىپ، گاۋ XXتى بويىسۇندىرادى. اۋداندىق شىپاخاناغا شۇمىل چىتىكىزۇ جولىندا جاڭ لەي تاغى الاڭداپ قىزمەتتەستەرىنەن: ادامدى ۇستاي الدىڭدار ما؟- دەپ سۇرايدى، كەسەتمىدى جاۋاپ العان سولك، ول ەسىنەن تانىپ كەتەدى. جاڭ لەي تاغى ۇير رەت ەسىن جىيعان شاقتا، ۇلسىز ۇنپەن ەڭ سوغىى ۇير اۋىز سوزىن ايتادى: ”مەن ۇلسەم بولمايدى، نىس-

شىن حاۋ: شىن نيەتپەن خالىق ۇشىن سىتەپ، قالىتقىسىز ۇلەس قوستى

2008 - جىلى 10 - ايدىڭ 7 - كۇنى شىن حاۋ وڭ جاق الدىندا) كوتەر،ەكە ۇلدىڭ باستاۋسىمەن شىياۋگاڭ قىستاعىنىڭ رەفورما. دامۇ جامعاىدى جونىندە پىكىر اۋىستىرۇدا.

□ شىنخۇا اگەنتىگىنىڭ تىلشى ۋاڭ لەي نۇسخەن

شىنخۇا اگەنتتىگىنىڭ خەسپىدان بەرگەن خابارى (ئىشلىشى جاڭ زىيۇن)، انخۇي ولكەسى فىڭياڭ اۋدانى شىياۋگاڭ قىستاعىنداعى شىن حاۋ ەسكەرتكىشى ساراينى-دا شىن حاۋدىڭ ۇمۇسىنى، كوزى تىرسىنىدە پايدالانغان بۇيىمدارى، جازعان قىزمەت ەستەلىكتەرى جانە بارلىق داڭقتارى قويد-عان. شىن حاۋدىڭ كوزى تىرسىندە جاتقان جاتاعىندا كىتاپ ۇيىلگەن ۇستەلدىن، شىكايىن، قاراپايىم توسەگىن جەرگىلكىتى تۇرىغىندار اۋەلكى قالپى بويىنشا ساقانعان، بەيىنە ول ەشقاشان دا سىتاپ كەتپەگەن سىياقتى.

شىن حاۋ، 1964 - جىلى 5 - ايدا دۇنيە-گە كەلگەن، ىلگەرىندى - كەيىندى انخۇي ولكەلىك قازىنا مەڭگەرەمەسىندە ورنىباسار مەڭگەرۋشى ۇبولم قىزمەتكەرى، مەڭگەرۋ-شى ۇبولم قىزمەتكەرى، ورنىباسار تەكسە-رىپ - زەرتتەۋشى بولعان. 2004 - جىلى 2 - ايدا شىن حاۋ انخۇي ولكەسىنىڭ تاڭداپ اۋىل - قىستاققا مىنىدەتكە تاغايىنداعان كادرى رەتتىدە، فىڭياڭ اۋدانى شىياۋشىچى قالاشىى پارتكومىنىڭ ورنىباسار شۇجىي، شىياۋگاڭ قىستاعى پارتكومىنىڭ ۇيرىنىشى شۇجىي، قىستاق تۇرىغىندار كومىتەتىنىڭ مەڭگەرۋشىسى بولادى.

تەيتىن كوپتەگەن سىتەرىم بار . مىنە وسى-لايشا جاڭ لەي نەبارى 24 جاسىندا ەرىلك-پەن قۇربان بولادى.

2010 - جىلى 8 - ايدا جاڭ لەي انخۇي ولكەلىك خالىق ۇكىمەتى جامعانان ”توڭمە-رىستىك قۇربان“ دەپ تانىلادى. سول جىلى جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىياسى انخۇي ولكەلىك كومىتەتى جامعانان ”ولكەلىك تاڭ-داۋلى كوممۇنىستىك پارتيا مۇشەسى“ اتاعى تولىقتاپ بەرىلەدى، انخۇي ولكەلىك پارتكوم ۇيىمداستىرۇ ۇبولمى، ولكەلىك پارتكوم ساياسىي - زاڭكومىتەتى، ولكەلىك ادام كۇشى بايلىعى جانە قوعامدىق قامناما-سىزداندىرۇ مەڭگەرەمەسى جامعانان تۇڭمەشى كەزەكتى ”ولكەلىك ۇزدىك ساياسىي - زاڭ كادر - ساقشىسى“ بولپ باعالانادى. 2011 - جىلى 1 - ايدا قوعام حاۋىپسىزدىگى مينيستىلگى جامعانان ”مەملەكەتنىڭ قوعام حا-ۋىپسىزدىگى جۇيەسىندەگى 2 - دارەجەلى قا-ھارمان ۇلكى“ اتاعى تولىقتاپ بەرىلدى.

جاڭ لەي قوعام حاۋىپسىزدىگى قىزمە-تىنە قاتنىساقاننان بەرى قىزمەتتى بەرىلە نىس-تەدى. قاراستى جەمىرى اۋىل - قىستاق بول-مىغاندىقتان، جىلجىمالى جان سانى كۇردەلى، قىزمەت مىنىدەتى اۋىر بولاتىن، الايدا ول جاپا - ماشاقاتتان قورقپاي، قاراستى اۋماق قوعام اماندىمەن جونگە سالۇ، ساقتانائۇ قىز-مەتن بەلسەنە وىرىستەتىپ، زاڭعا قايشى قىل-مىستىق ارەكەتتەرگە قاتاڭ سوققى بەرىپ، قايشىلىقتاردى، داۋ - شىارلاردى مۇقيات ۇير - بىرلەپ تەكسىرىپ شەشىپ، قاراستى اۋماقتىڭ قوعام اماندىمەن ساقتاۋ جامعاىدىن كورنەكتى جامقاتادى.

2017 - جىلى 7 - ايدا جاڭ لەيدىڭ ۇمۇسىنى خىگشان ساقشى بولىمشەسىندە ور-ىناتىلادى. ۇار جىلعى چىڭمىڭدە، قۇرباندار-دى ەسكە الۇ كۇنىندە، جاڭ لەي قۇربان بولغان كۇنى جاۋىنگەر سەرىكتەرى مەن جەرگىلكىتى بۇقارا وزدىكىتەرىنەن كەلىپ قۇرمەت بىلدىرەدى.

ۇلتىڭ گۇلدەنۋى جولىندا . ەر جۇرەك قۇرباندار شەجىرەسى

تاي جۇڭلي: ەرىلك كورسەتىپ، بار الاپتى نەبىرەنتتى

دى. ۇورت ۇسوندى، ال تاي جۇڭليدىڭ بەتى، اباى، بىد-لەگى كۇپىپ قولدىراپ قالادى.

2007 - جىلى 8 - ايدا 4 جاستاعى چياڭ پىڭ ەسىمدى ۇل بالا تايىپ دارىباعا ۇتىسپ كەتەدى. تاي جۇڭلي ەدال سول كەزدە شارلاۋدان كەلە جاتقان، دەرەۋ دار-ياعا سەكىرىپ ۇتىسپ، بالانى قۇتقارپ جامعاا لىپ شىعادى...

تاي جۇڭلي موڭغۇل ۇلتى وتباسىندا دۇنيەگە كەلگەن، جۇڭخۇا ۇلتىنىڭ ۇداستۇرلى اسىل ۇمورالى ونى ادال، وپا-لى، باۋىرمال قىپ ۇسىردى. وقىپ جۇرگەن كەزىندە، ول ىلگەرىندى - كەيىندى ”قىزىل گالىستۇك جاسئۇلك زىڭاي“، ”ۇيرەنئۇ مەدالى“، ”قورشاعان ورتانى قورعاۋ مەدالى“، ”ۇز كۇشىنە سۇيەنئۇ مەدالى“، ”ەڭبەك مەدالى“، ”ۇزىن قورعاۋ مەدالى“ سىياقتى سىيلقتارعا يە بولعان. اسكەرى كا-زارماعا كىرگەننەن كەيىن، ول پارتيانىڭ جاسامپاز نازارىيا-سىمەن العا باشۇ بەتالىسىنا جەتەكىشلىك ەتىپ، تۇان كولى-مىندە 10 ئتۇرلى جاتتىقۇ ۇدىسى جەتتىستىگىن جالپىلاستە-رىپ، 14 ۇزدىك اسكەر باۋلىپ، ”مىلتىق - زەڭبىرەكتە بىردەي مائىتالماھان باننەن“ ەكەۋىن باۋلىپ شىعادى.

باتىر ومىردەن ۇوتتى، ۇبىراق ونىڭ رۇخى ماڭگى وشپەيدى.

قاھارمان ومىردەن وتكەن سولك، بالالار اق بالاۋىز شام جامىپ، داريا جاماسىنا ”جۇرەك“ ۇپىشىن سالىدى. قو-عامنىڭ ۇر سالاسى ۇسىنعان كۇل شەڭبەر نەشە ۇجۇز مەتىر جەرگە دەيىن تۇتاسىپ، ادامدار جابجىردا ”ۇمىردىڭ ەس-كەرتكىشى، ماڭگىلىك تەبىرىنىس“، ”قاھارمان جاۋىنگەر تاي جۇڭلي، خالىقتىڭ جاقسى ۇلى، باقىل بول“ دەگەن سىياقتى جازۋلار جازىلغان كەرمە تۇ كوتەرىپ، قاھارماندى اقتىق ساپارىنا اتتاندىرىپ سالۇعا كەلدى.

بۇگىنگە دەيىن، ۇر جولعى چىڭمىڭ كۇنىندە، تويتىق از ا ۇبلىدىرۇ كۇنىندە، قاھارمان قۇربان بولغان جەردەگى قالىڭ ارمىيا مەن خالىق جانە ونىڭ اۋلىنىداعى ۇر ۇلت خالىق بۇقاراسى تۇگەل ۇقساماعان تاسىلدەر ارقىلى وسى قاھارماندى ساغىنا ەسكە الادى.

(شىنخۇا اگەنتتىگىنىڭ خارىيىنەن بەرگەن خابارى)

ليۇ يىچۋان: اسكەرى ارحىۋ جىناعان ۇيرىنىشى ادام

سىن» دايبىنادى، مازمۇنىندا ارحىۋ قابىلداۋ قىزمەتىنىڭ ۇر-قايسى جاقтары قامتىلدى.

بۇل ارمىيامىزدىڭ ارمىيا حۇجاتىن، ارحىۋىن تايىسىرۇ، قابىلداۋ قىزمەتىنىڭ جۇيەلى، ارىبايلانغان نۇڭمەشى زاڭ ەرجەلىك حۇجاتى بولپ، ارحىۋ قىزمەتىن ارىبايلاندىرۇ، تۇزىمىدەندىرۇ قۇرىلىسى جونىنەن ماڭىزدى نىقىال تۇدىردى.

جۇڭگو - امەرىكا ەكى ارمىيانىڭ ارحىۋ سەلبەستىگىنىڭ شىمىلدىعى اشىلغان كەزدە ليۇ يىچۋان پەنسىياغا شىعەپ كەتكەن ەدى. ارمىيامىزدان ۇىز - توزىسىز كەتكەندەر مەن قۇربان بولغانداردىڭ ارحىۋىن تەكسەرۇدە تاجىرىبەلى بول-مىغاندىقتان ول جۇڭگو - امەرىكا اسكەرى سىتەر ارحىۋ سەل-بەستىگى كەڭسەسىنىڭ ماماندار مۇشەسىنە قايتادان ۇسىنىس ەتىلدى.

وسى كەزدە ليۇ يىچۋاننىڭ ناۋقاسى تىك نىشەك راگە-نىڭ سوغىى مەزگىلىنە وتكەن دەپ تۇرلقتانعان بولاتىن. ناۋقاس جامعاىدىن بىلگەننەن كەيىن، ول ارحىۋخانا باستىلا-رىنان مۇنى داىبرا ەتپەۋدى عانا تالاپ ەتەدى، ول قالعان ارحىۋتەردى تۇگەلدەي تەكسەرىپ شىقپاقشى بولادى. ”مەن ماتەرىيالپىيىن، ۇمىر مەن ۇلمىدى اتىق تۇسىنەمىن“ - دەيدى ليۇ يىچۋان، ” - ەگەردە زورىمىىپ ولەر بولسام، ول دا ۇوز قالاۋىم“.

2 رەتكى وپەراتسىيادان كەيىن ليۇ يىچۋان تاغى دا 8 اي تاباندىلىقپەن قىزمەت دىستەپ، 5000نان استام ارحىۋ-دى تەكسەرىپ كوردى. امەرىكا ارحىۋىنە قاتىستى نىفىور-ماتىسيالاردى تاۋىپ، امەرىكا جاقتىڭ چاۋشيان سوعىسىنىڭ الدى - ارتىندا ۇىز - توزىسىز كەتكەندەردىڭ دەرەگىن تايۇونا ماڭىزدى دەردەك ازىرلەپ، امەرىكا جاقتىڭ سوعىسى تۇتقىند-داردىن جانە ۇىز - توزىسىز كەتكەندەردى زەدە قىزمەتىن ىلگەرىلەتىپ، جۇڭگو - امەرىكا ەكى ارمىياسىنىڭ ناقتى سەل-بەستىكتەرىن ىلگەرىلەتۇگە ۇلەس قوستى.

2010 - جىلى 1 - ايدىڭ 28 - كۇنى ليۇ يىچۋان ناۋقاس-تان قايتىسى بولدى. قوعامداى ۇر سالاىر كەس - تىركەس ئتۇرلى جولدارىمەن جانە تۇرلىشە فورمالارمەن وعان دەگەن قۇرمەت سەزىمىدەرىن ۇبلىدىردى، سونداي- اق وسى ۇير ”اسكەرى ارحىۋ جىناعان ۇيرىنىشى ادامدى“ ماڭگى ەستە-رىندە ساقتادى، — ”ول توبە - توبە ۇيىلگەن ارحىۋ قامبا-سىنىڭ جۇان ورتاسىندا ۇجۇردى، ۇيرىر ورىندىق، ۇيرىر ۇستەل، ۇيرىر لۇپيا، ۇيرىر جۇپ اق قولعاپ وعان 38 جىل سەرىك بولدى. ول ۇوزىن ارىناۋ فورماسىمەن كۇرەسىپ، قاراپايىمدىلىقتان جازباي، كەرەمەتتەر جاراتتى.“

(شىنخۇا اگەنتتىگىنىڭ بەيجىڭنەن بەرگەن خابارى)

□ شىنخۇا اگەنتىگىنىڭ ئىشلىشى

سى لي يۇن

ليۇ يىچۋاننىڭ سۈرەتى. □ شىنخۇا اگەنتىڭى تارقاتقان (ۋاڭ انىيىن نۇسخەن)

ليۇ يىچۋان ومىرىندە 3 ۇسى سىتەگەن: ارمىيامىزدىڭ ارحىۋ باي-لىمى جۇيەسىن تولىقتىرعان جانە ورناتقان، ارمىيا ارحىۋىن جىنناۋ قىزمەت ۇمۇزىمىن بەلگىلەگەن، قا-لىپتاستىرعان، جۇڭگو - امەرىكا اسكەرى سىتەر اۋىسى - كۇپىسىنە بەلسەندى ۇلەس قوسقان.

بۇل 3 ۇستى ليۇ يىچۋان ۇمىر بويى دىستەگەن. ليۇ يىچۋان، سىچۋاننىڭ دىياڭنىان، 1968 - جىلى قوسىد-ما قاتىسماقان، بۇرىنقى ازاتتىق ارمىياسى ارحىۋخاناىنىڭ قىز-مەتكەرى بولعان، ”مەملەكەتنىڭ تاڭداۋلى كوممۇنىست“ سىياقتى اتاقتار بەرىلگەن، ازاتتىق ارمىيا ارحىۋخاناىسىنىڭ كا-سىپىنىڭ ەڭ جوعارى سىلىمى — ”لانئاي سىلىمىنىڭ“ ەرەكشە سىيلمىغا يە بولپ، ”اسكەرى ارحىۋ جىناعان ۇيرىن-شى ادام“ دەپ اتالغان.

ارخىۋ قىزمەتىمەن اينالىسقان 38 جىلدا ليۇ يىچۋان بۇكىل مەملەكەتنىڭ 300دەن استام اۋدان، قالاسىن ارالاپ، ارمىيامىزدىڭ 830 مىڭنان استام تارىخىي ارحىۋىن جىنادى جانە قابىلدادى، وندا ارمىيامىز قۇرىلىسى مەن دامۇى بارد-سىنداى ۇرقايسى تارىخىي كەزەڭدەر قامتىلىپ، پارتيانىڭ قارۋلى كۇرەسكە جانە ارمىيا قۇرىلىسىنا باسشىلىق ەتكەن ئتۇرلى جاقنارنا سايدى. مۇندا ماۋ زىدۇڭ، جوۋ نىلاي، دىڭ شىياۋپىڭ سىياقتى اعا بۇىن توڭگەرىسىشىلەردىڭ قولتاڭ-باسى، ۇرقايسى كەزەڭدەگى سوعىسى جۇرگىزۇ حۇجاتتارى، بۇيرىقتارى، قىزىل 13 - ارمىيا، قىزىل ارمىيا يىڭخان جولىندا-ى ى پارتىياندار اترەتى سىياقتى قىزىل ارمىيانىڭ بىتىراندى قوسىندارىنىڭ قاستەرلى ارحىۋ بۇيىمدارى سىياقتىلار بار بولپ، ارمىيامىزدىڭ ارحىۋ بايلىق جۇيەسىن بارىنشا تولىقتاعان.

وسى ارحىۋتەرگە سۇيەنە وتىرىپ، ارمىيامىزدان 10 مىڭغا جۇىق ۇىز - توزىسىز كەتكەندەردىڭ جانە قۇربان بولغانداردىڭ دەرەكتەرى تايلىدى.

كوپ جىلدار بويى ارحىۋپەن اينالىسقان ليۇ يىچۋان ارحىۋ جىنناۋ قىزمەتىن جاقسى دىستەۋ ۇشىن، ۇسوز جوق، تۇزىمىدىك جاقتان جۇيە قۇرىلىسىنىڭ ۇنىمىدى ۇدىسىن قا-راستىرۇ كەرەك ەكەندىگىن سەزىندى. سونمەن، ول باس قالامگەر بولپ «جۇڭگو خالىق ازاتتىق ارمىياسى ارحىۋخانا-سىنىڭ حۇجات، ارحىۋ قابىلداۋ كەچبەي - تەكجەيلى ەرجە-